

Mál nr. 350/2018

M og
váttryggingafélagið V vegna slysáttryggingar ökumanns og eiganda bifreiðarinnar A

Ágreiningur um bótarétt úr slysáttryggingu ökumanns og eiganda.**Gögn.**

Málskot móttakið 31. október 2018, ásamt fylgigögnum 1 - 12.
Bréf V, dags. 19. nóvember 2018.

Málsatvik.

Í gögnum málsins kemur fram að hinn 16. júní 2017 hafi M orðið fyrir líkamstjóni er hún ók bifreið sinni frá bifreiðastæði út á Skyggnisbraut í veg fyrir lögreglubifreið sem var í forgangsakstri á leið austur Skyggnisbraut. Í lögregluskýrslu sem gerð var vegna málsins kemur fram að ekki var tekin skýrsla af M vegna ástands, en fram kemur að hún hafi verið í mikilli geðshræringu eftir slysið og hafi verið flutt með sjúkrabifreið til frekari aðhlynningar. Ökumaður lögreglubifreiðarinnar lýsir atvikum með þeim hætti að hann hafi ekið austur Skyggnisbraut með forgangsljós kveikt en án hljóðmerkja. Kveðst hann hafa verið á u.þ.b. 80-90 km/klst hraða þegar hann fyrst sá A en síðan náð að hemla. Hann gat þó ekki sagt til um það á hvaða hraða lögreglubifreiðin var þegar árekstur varð. Hámarkshraði á Skyggnisbraut er 50 km/klst. Skemmdir voru á vinstri hlið A og sprungu út tveir öryggispúðar á vinstri hlið bifreiðarinnar. Lögreglubifreiðin skemmdist á framenda. Þá kemur fram í lögregluskýrslu að M hafi verið svipt ökuréttindum frá 13. mars. 2017 og að hún hafi ekki verið með gild ökuréttindi þegar áreksturinn varð. Samkvæmt blóðsýni sem tekið var eftir áreksturinn mældust 25 ng/ml af metýlfenídat í blóði M.

V hefur lækkað bætur til M um helming með vísan til þess að M hafi valdið árekstrinum af stórfelldu gáleysi og sé því heimilt að skerða bætur skv. varúðarreglu 8. gr. skilmála félagsins um ökutækjatrýggingu, sbr. 1. mgr. 90 gr. laga nr. 30/2004 um váttryggingarsamninga. Byggði V ákvörðunina m.a. á því að ökumaður A hafi verið óhæf til aksturs í umrætt sinn skv. 2. mgr. 45. gr. umferðarlaga þar sem hún var undir áhrifum ávana- og fíkniefna sem óhemil eru á íslensku yfirráðasvæði. Einnig virðist ákvörðunin byggja á að M hafi ekki verið með gild ökuréttindi þegar áreksturinn varð.

M mótmælir ákvörðun V lækku bóta og vísar til þess að hún hafi greinst með ADHD af geðlækni í október árið 2013. Hún hafi í framhaldinu verið sett á viðurkennda lyfjameðferð við þeim sjúkdómi, sem m.a. er meðferð með lyfinu Ritalin uno, sem inniheldur metýlfendídat. M hafi verið í slíkri meðferð á slysdegi. M lýsir því að á fylgiseðli lyfsins sé bent á að á pakkningunni sé rauður varúðarþríhyrningur sem þýði að lyfið geti valdið aukaverkunum sem hafi áhrif hæfni til aksturs og notkunar véla. Þar segi einnig að hver og einn verði að leggja mat á eigin getu til aksturs. Þá vísar M til ritrýndar rannsóknargreinar doktors í sálfræði þar sem fram kemur að lyfið dragi úr áhættu á einbeitingarleysi ADHD sjúklinga við akstur. Telur M þar af leiðandi að það geti ekki talist til stórkostlegs gáleysis að aka bifreið eftir að hafa notast við viðurkennt lyf sem hún tekur af læknisráði á degi hverjum til að viðhalda einbeitingu, heldur þvert á móti auki taka hennar á lyfinu einbeitingu hennar og eftirtekt í umferðinni. Þá telur M að ekki hafi verið brotið gegn varúðarreglu váttryggingarskilmála V um ökuréttindi þar sem ekki sé sjálfkrafa hægt að fullyrða að akstur án ökuréttinda feli í sér háttsemi sem hægt er að meta til stórfellds gáleysis. M hafi áður haft bílpróf og hafi því kunnáttu til að aka bifreið.

Álit:

Í 8.1 gr. skilmála ökutækjatrýggingarinnar sem M var með í gildi hjá V kemur fram að réttur til váttryggingarbóta geti fallið niður samkvæmt lögum um váttryggingarsamninga ef váttryggingartaki eða váttryggður vanrækir skyldur sínar gagnvart félaginu, til dæmis ef hann veldur tjóni með því að

aka án þess að hafa ökuréttindi eða veldur tjóni af ásetningi eða stórfeldu gáleysi, svo sem ef hann ekur undir áhrifum áfengis, ávana- eða fíkniefna. Framangreint ákvæði skilmálans byggir á heimild í 1. mgr. 90. gr. laga um váttryggingarsamninga, þar sem fram kemur að heimilt sé að lækka eða fella niður ábyrgð félagsins í þeim tilvikum sem váttryggður veldur váttryggingaratburði með stórfelldu gáleysi.

Gögn málsins sýna að M hafi ekið bifreiðinni í greint sinn þrátt fyrir að vera svipt ökuréttindum. Í váttryggingarskilmálum V koma fram fyrirmæli, í formi varúðarreglu, til váttryggðra að þeir skuli hafa gild ökuréttindi og kunnáttu til aksturs. Verður ekki annað séð en að M hafi haft gild ökuréttindin áður en hún var svipt þeim og hafi haft kunnáttu til aksturs. Verður því ekki séð að orsakatengsl séu með beinum hætti milli brots á varúðarreglu um akstur án ökuréttinda og líkamstjóns þess sem M hlaut við áreksturinn. En ætla verður að kunnátta til aksturs sé fyrir hendi þegar ökumenn hafa einhvern tíman öðlast ökuréttindi. Þó refsivert sé að aka bifreið eftir að hafa verið sviptur ökuréttindum verður sú refsiverða háttsemi ekki lögð til grundvallar sem orsök árekstursins sem slíks.

Í gögnum frá Rannsóknastofu Háskóla Íslands í lyfja- og eitufnafræði kemur fram að 25 ng/ml af metýlfenídat mældist í blóði M. Kveðið er á um það í 45. gr. a. umferðarlaga að mælist ávana- og fíkniefni í blóði ökumanns sem bönnuð eru á íslensku yfirráðasvæði samkvæmt lögum um ávana- og fíkniefni og reglugerð settum samkvæmt þeim teljist ökumaður óhæfur til að stjórna ökutæki örugglega. Ákvæði umferðarlaga um bann við akstur undir áhrifum ávana- og fíkniefni verða ekki skilin öðruvísi en svo að þau eigi einungis við um lyf óheimilt er að nota á íslensku yfirráðasvæði. Verður því ekki fallist á að í tilvikum sem lyf eru notuð í viðurkenndri lyfjameðferð og skv. læknisráði teljist ökumenn sjálfkrafa óhæfir til aksturs skv. framangreindu ákvæði.

Við mat á því hvort heimilt sé að skerða bætur til M úr ökutækjategyggingu V verður að líta til þess hvort skilyrði 1. mgr. 90. gr. laga um váttryggingarsamninga sé uppfyllt, þ.e. hvort tjónið verði rakið til stórfellds gáleysis M. Engin gögn hafa verið lög fram sem sýna fram á skerta aksturshæfni M vegna lyfjanotkunar eða að orsakir tjónsins verði að einhverju leyti raktar til inntöku lyfsins. Þá er ekkert sem bendir til þess að tjónið verði að öðru leyti rakið til háttsemi M sem metin verður henni til stórfellds gáleysis. Með hliðsjón af framangreindu verður ekki fallist á að V hafi náð að sýna fram á ástæður til takmörkunar ábyrgðar vegna slyss M og á hún því rétt á fullum bótum úr slysatryggingu ökumanns hjá V.

Niðurstaða.

M á rétt á bótum úr slysatryggingu ökumanns bifreiðarinnar A hjá V.

Reykjavík 20. desember 2018.

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Guðmundur Stefán Martinsson lögfr.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.